

105877

Den store forskjellen

*Trondhøms Dagblad
27/4-94*

Halvor Juul spør i innlegg 22.3.94 om forskjellen på å sverge troskap overfor Adolf Hitler som «øverste krigsherre» og som «fører» og nevner i den forbindelse jødeforfølgelsene.

I den situasjon Norge var, etter kapitulasjonen 10.6.40, hadde ikke Norge noen krigsmakt. Skulle en nordmann forsøke å befri Norge ved krigsinnsats, måtte det være som frivillig hos en fremmed krigsmakt mot felles fiende. I slike tilfeller er det et ufravikelig krav at man sverger øverstkommanderende troskap. En fører er derimot en man finner det riktig å etterfølge.

De fleste frontkjemperne meldte seg kort etter tyskernes angrep på Sovjet i juni 1941. Hverken da eller senere har det vært holddepunkter for at Stalins styre var mer rettmessig eller mer humant enn Hitlers. Det beste var kan hende å kjempe for å få tyskerne ut, for så å holde begge ute av Norge, slik frontkjemperne ville.

Som i Skien fire måneder tidligere, ble jødene i Trondheim arrestert i oktober 1942 i forbindelse med unntakstilstand og massearrestasjon. I Trondheim gikk det som ellers i Europa: det politiske SS tok det jødene eide. Fra da av skaffet NS-myndighetene seg lovhjemmel til å ta vare på jødernes eiendom. Kort før arrestasjonene i Skien hadde det vært to oppløp i byen. Der ble NS-medlemmer trakassert. Den

ene gangen ble den halte, nytilsatte politimesteren slått ned med sin egen kulle. Likevel var det ikke han som tilkalte tyskerne. I begge tilfellene var det andre, såkalte gode nordmenn som tilkalte tysk politi. Det tyske sikkerhetspolitiet i Larvik reagerte med å tilkalle forsterkninger fra Oslo, innførte unntakstilstand og arresterte ca. 40 aktede menn i Skien, deriblant godseier Løvenskiold og byens to jødiske menn.

Få nordmenn var da klar over at det ventet disse to jøder en verre skjebne enn andre arresterte. I så fall burde hjemmefronten avstått fra å overta disse jødernes formue, og heller f.eks. hjulpet ved å kjøpe dem fri. (Se Jahn Otto Johansen. Det hendte også her).

Ved et kupp klarte NS-folk i Skien å hindre det politiske SS i å ta familiens hjem. Det ble satt opp en kontrakt med furen, og Beckers advokat, Frøstrup, formidlet husleien til henne. Kjell Staal Eggen skrev i «Varden» om dette 5.1.85: «Allerede sommeren 1940 ble de fleste norske jøder fratatt deres radioapparater». Det var i Administrasjonsrådets tid. I den anledning tok norsk politi opp fortegnelse over jødiske radioeiere. Kjell Staal Eggen skriver videre: «Den 2. juni 1942 rammet uventet katastrofen den vesle jødiske familien. Den dagen ankom Reichskommissar Josef Terboven, Gruppenführer des Waffen-SS

und SS-Polizeigeneral Wilhelm Rediess og den norske SS-politiferer Jonas Lie til Skien i spissen for et SS-straffekompani.»

«Blant de arresterte befant seg David Becker og hans bror Louis. Dette ble deres skjebne». «Forst i begynnelsen av oktober 1942 ble den alminnelige arrestasjon av norske jøder satt i gang. Utrolig nok var det, ifølge historiegranskere, norske embetsmenn som hadde utarbeidet arrestasjonslistene for det tyske SS og norsk politi ble stillet til disposisjon for selve pågripelsen.»

Fordi det var en som påtok seg ansvaret for innkvarteringen. «ble det mulig å sette alle krefter inn på å improvisere en mulighet til å få moren og hennes tre barn over til Sverige. For milorgledelsen stilte seg fortsatt like avvisende. «Sett dem på gata og la tyskerne overta».

Hvordan man handlet overfor jøder, var ikke avhengig av hva slags norsk fedrelandskjærighet man var besjelet av. Egil Hoel, den siste leder for Skijegerbataljonen, den eneste frontkjemperen som ikke ble dimittert for frigjøringen, var gift med en jøde. Han reddet flere enn sin kone! Han var helt sikkert også selv i en vanskelig situasjon overfor tyskerne, selv om han hadde jernkorset av første klasse!

I. C. Stridsklev